

*Додаткові
Виховні Матеріали
Для
Старшого
Юнацтва*

2003р.

ОПИС ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

(за істориком Дмитром Дорошенком)

Засідання „Малої Ради“, на якому проголошено самостійність Української Народної Республіки розпочалося 22 січня і скінчилося вночі з 24-го на 25-го січня 1918 року. А тому, що це історичне засідання було скликане на 22 січня і того дня воно було розпочалося, ця дата 22 січня 1918 року увійшла в українську історію як світлий День незалежності України. Засідання проходило в будинку Українського Педагогічного Музею, в якому відбувала свої наради Центральна Рада. Сьогодні це „Будинок Учителя“ при Володимирській вулиці.

Перший день і частина другого дня відбувалися виключно з участю представників українських партій. Учасників засідання ознайомлено із трьома проектами тексту 4-го Універсалу. Перший був проєкт Михайла Грушевського, другий - Володимира Винниченка, а третій провідників партії соціалістів - революціонерів. Після прочитання текстів відбулася дискусія, в якій рішено передати проєкти до конституційної комісії для опрацювання спільної редакції.

З вечора 23 січня засідання ішло вже з участю представників від неукраїнських партій. Проходило воно за закритими дверми аж до моменту публічного проголошення самостійності України.

У закритій частині засідання ішли суперечки з представниками національних меншин, більшість яких були рішуче проти проголошення самостійності України. Національні меншини вимагали перед дальшою дискусією над Універсалом ухвалити закон про забезпечення широких прав національним меншостям України. Такий закон був одноголосне ухвалений Малою Радою наступного дня, 24 січня.

Так при зачинених дверях засідання протягнулося до півночі 24 січня. Вістка, що того дня має бути проголошення самостійності рознеслася між українцями Києва, і багато народу почало збиратися в будинку українського уряду з самого ранку. Увечорі головна зала цього будинку була повна народу.

Нарешті, коло 12-ої години опівночі, закінчено закриті засідання і проголошено перерву. Члени Малої Ради перейшли до великої залі, де вже зібралось велике число українського громадянства, яке хотіло бути присутнім на цій історичній події. Всі місця на бальконах залі були зайняті публікою і всі з напруженням чекали моменту проголошення. О годині 12:20 уночі з 24-го на 25-го січня почалося відкрите, прилюдне засідання.

Збори відкрив президент України Михайло Грушевський короткою промовою. Він пояснив, що через большевицькі заколоти і загальне безладдя в країні, не могли відбутися вибори до Українських Установчих Зборів, які мали б діяти як перший парламент вільної України. Теперішній уряд України має тимчасовий характер і волів би почекати із важнішими рішеннями аж до вибору постійного уряду. Однак, обставини склалися так, що відкладати надалі важливі рішення було не

можна.

Таким є рішення про державний статус України. Без ясного визначення цього статусу Україна не зможе вести переговори з другими державами світу й заключати договори, якими забезпечить собі мир. Народ вже давно очікує миру, а большевики кличуть його до нової „священної“ війни. На Україну шлють з Росії війська червоногвардійців. Таким чином, відкладати справу визначення державного статусу України до Установчих Зборів не можна. Зібравшись 22 січня Центральна Рада рішила проголосити Четвертий Універсал про незалежність України.

Відтак президент Грушевський взяв в руки текст Універсалу і почав читати. Всі на залі відразу встали й уважно вислухали текст Універсалу. Подаємо тут кілька уривків із Четвертого Універсалу:

„Народе України!“

„Твоєю силою, волею, словом стала на землі Українській - Вільна Українська Народня Республіка. Справдилась колишня давня мрія батьків Твоїх, борців за вольності і права трудящих.“

„Але в тяжку годину відродилась воля України. Чотири роки лютої війни знесли наш Край і людність ... А тим часом, Петроградське (Російське) Правительство, щоб повернути під свою владу Вільну Українську Республіку, оповістило війну Україні, насилає на наші землі свої війська большевиків, які грабують хліб наших селян і вивозять його в Росію, вбивають невинних людей і сіють скрізь безладдя, злодіяцтво.“

„Український Народ хоче миру. Але для того, щоб ні Російське Правительство, ні яке інше не ставали Україні на перешкоді, установити той бажаний мир, для того, щоб вести свій Край до ладу, до творчої роботи, до скріплення революції та волі нашої, ми, Українська Центральна Рада сповіщаємо всіх громадян України: однині Українська Народня Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною Вільною Суверенною Державою Українського Народу.“

„Зо всіма сусідними державами, як то: Росія, Польща, Австрія, Румунія, Туреччина та інші, ми хочемо жити в згоді і приязні, але ні одна з них не може втручатися в життя Самостійної Української Республіки, - владу у ній буде належати тільки Народові України.“

„До так званих большевиків та інших напасників, що нищать та руйнують наш Край, приписуємо Правительству (урядові) Української Народної Республіки твердо і рішуче взятися до боротьби з ними, а всіх громадян нашої Республіки закликаємо не жалуючи життя боронити добробут і свободу.“

Коли Грушевський промовив „Віднині Україна стає самостійною, ні від кого

незалежною..." заля вибухла громом оплесків і вигуків „СЛАВА!". Кілька разів читання переривалося оваціями. Так вітало Універсал свідоме українське громадянство, що заповнило цієї пам'ятної ночі велику залю будинку українського уряду.

Відтак приступлено до поіменного голосування. На здивування багатьох присутніх, керівники Центральної Ради вважали за потрібне піддати цей історичний акт під голосування, неначе це був звичайний законопроект. Висліди голосування були такі: на 49 присутніх членів Малої Ради, за прийняттям Універсалу подало свій голос 39, „проти" 4 голоси і 6 стрималося. „За" Універсалом подали свій голос усі українці і представник одної польської партії; стрималися або голосували „проти" російські та жидівські представники, які, на жаль, не виявили у цьому критичному, для України, моменті вдячності за незвичайно добре ставлення українського уряду до національних меншин України.

Після закінчення голосування, президент Грушевський урочисто промовив: „Четвертий Універсал прийнято. Україну проголошено самостійною і незалежною державою." У відповідь на цю історичну заяву почався спів „Ще не вмерла Україна", який пролунав могутньо по залі. Це була хвилина небуденного піднесення українського громадянства Києва.

БІЙ ПІД КРУТАМИ

ВСТУП

Проголошення самостійности України відбулося у дуже грізний час. Большевики, які під проводом Леніна розігнали тимчасовий уряд у Москві й захопили владу до своїх рук, не хотіли так легко зректися України і її багатства - хліб, такого дуже потрібного для голодної Москви, заліза й вугілля, без яких немає промисловости і без яких не можна вести дальшої війни проти всього світу. Москалі, які привикли бачити себе володарями шостої частини всього світу, не могли тепер вдоволитися скромною ролею, не могли обмежитися лише землями, заселеними своїми народом. Не могли теж не бачити, що скорше чи пізніше між ними й українцями мусить прийти до тієї розправи, яка мала вирішити, хто володітиме над цілим Сходом. Бо самостійна, вільна Україна могла дуже скоро поширити свої впливи на довколишні країни і в спілці з іншими державами могла смертельно загрозити самій Москві. Передбачуючи те, москалі вирішили прискіпити зудар. Вони воліли боротися з Україною тоді, коли вона ще слабосильна, коли їй загрожували ще інші сусіди, поляки, мадяри, румуни.

В такій напруженій атмосфері Українська Центральна Рада поспішно збирала військо. Та виявилось, що український уряд мав цього війська мало. Не слухали керівні діячі, рік тому, пересторог Миколи Міхновського, а тепер було вже пізно. Багато військових частин збільшовичилось і на них не можна було покладатися. Та що б там не було, Центральна Рада вирішила боронити Київ і спинити наступ московсько-большевицьких військ, що з Лівобережжя прямували на столицю України.

На чолі українського війська став Симон Петлюра. Розгорілася боротьба на життя і смерть. Брала в ній участь не лише військові, бойовики багатьох фронтів, а й молоді юнаки, студенти та гімназійні учні.

ВАСИЛЬ СИМОНЕНКО

Минає 55 років з дня народження одного з найвизначніших письменників доби Шестидесятників, Василя Симоненка. Його духовна спадщина є великою цінністю в українській літературі найновіших часів.

Василь Симоненко народився 8 січня 1935 року в селі Біївцях на Полтавщині, в добу сталінського режиму. Помер 14 грудня 1963 року. Яке коротке життя цього талановитого молодого полтавця. Він скінчив його на двадцять восьмому році в Черкасах у самій серцевині української землі, в Шевченковім краю.

В селі Біївцях він виростав і ходив до початкової школи, до середньої ходив у Полтаві, яку закінчив 1952 року і поступив до Київського Державного Університету ім. Т.Шевченка на журналістичний факультет, який закінчив 1957 року. Працював журналістом у газетах «Черкаська правда», «Молодь Черкащини», друкуючи в них, крім статей, свої поезії та

переклади. Хоч навчали його марксизму-ленінізму, але поет вмів це сприйняти по-своєму, бачив комуністичну облудну дійсність — і ця облуда, несправедливість, колгоспне тяжке життя глибоко запали в його серце й обпікали глибоким болем.

Василь Симоненко виростав напівсиротою, батька втратив у ранньому дитинстві, його виховувала мати й сивий дідусь, вони виховували малого Василя в душі українських традицій та в любові до всього рідного. Мати Василя Симоненка, Ганна Щербань, малописьменна, але любила сама в українській народній творчості, збирала пісні, казки, приказки й уклала цілий зошит під заголовком «ПЕРЛИНИ ПОМІЖ ЛЮДЕЙ»... Мото до цієї книжки каже: «Люди народжуються і вмирають, а прислів'я летять і летять через цілі століття, хто першим випустив цю пташку, що має такі міцні крила?».

З дитинства Симоненко пережив тяжке горе й болючі сльози матерів, що мучились від горя над фронтними похоронами, малого Василька «опалила війна своїми чорними ураганами». Він передчасно мужнів в обставинах, де «гули жорна окупаційні», ті ненависні жорна біди, що їх «із кам'яного віку на танках варвари з Європи привезли».

З дитинства усвідомив поет одну істину, що завітчує рідну землю — це тільки любов до рідної землі, до людей, до праці. Він дав нам зрозуміти, що й за короткого життя можна багато зробити для рідного народу. Писати почав 1950 року, в 1962 році вийшла його перша збірка поезій «Тиша і грім». Багато з цієї збірки цензура викинула і не пропустила, але ті вірші ходили по людях у відписах, Симоненко став славним поетом завдяки неопублікованим віршам. Збіркою «Тиша і грім» В. Симоненко показав себе талановитим письменником і не в соцреалізмі, а в кордоцентризмі, він показав, що осередком людських думок і почувань є серце, показав нам любов до матері, до родини, до народу, до місця народження, до України і її краси, до традиції, до рідної мови — Симоненко любив правду і не міг знести підлабужників, нечесність, донощиків, гнучкошиєнків і зрадників свого рідного народу.

Багато віршів Василь Симоненко присвятив рідній Україні й рідній матері, головні з них:

«Лебеді материнства», «Дума про щастя», «Жорна», «Скільки не судилося б страждати», «Лист», «Одинока матір». У цих віршах Симоненко висловив глибокі синівські почуття до матері за те, що вона його виростила і виховала, він одночасно у поетичній формі змалював важкий труд матері, її журбу і горе, поема «Жорна» показує тяжку муку матері в модерних космічних часах, він закінчує цей вірш словами: «... Цілую руки, що крутили жорна у переддень космічної доби». Духовий зв'язок сина і матері представив у вірші «Лист».

**«...Пише рідна, що навколо хати
Наш садок вишневий забілів».**

У вірші «Скільки б не судилось...» поет каже, що буде той день благословляти, коли його мама дала йому життя.

Після виходу його збірки віршів «Тиша і грім» в інтерв'ю для українського радіо Симоненко сказав: «Що я можу про себе сказати?.. Ще так мало прожито: так мізерно мало зроблено. Хочеться бути людиною, хочеться робити гарне й добре, хочеться писати такі вірші, які б мали право називатись поезією. І якщо це мені вдасться рідко, то не тому, що я не хочу, а тому, що мало вмю і мало знаю». «Найбільше люблю землю, людей, поезію і... село Біївці на Полтавщині, де мама подарувала мені життя. Ненавиджу смерть. Найдужче боюся нещирих друзів. Більше мені сказати нічого..... У вірші «Дума про щастя» поет представляє матір, яка тажко працює в колгоспі дояркою і не може ніяк полегшити собі життя. У вірші «Лебеді материнства» В.Симоненко представляє українську матір, яка мріє про долю свого сина, вона до сина звертається:

**«Все на світі можеш вибирати, сину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину...».**

Письменник у цьому вірші звертається не тільки до матері, але й до Батьківщини, як єдина є мати, так і єдина є Батьківщина, і утверджує, що не можна вибирати матері і не можна вибирати Батьківщини, а також у вірші «Одинока матір» описує горе молодій матері. Василь Симоненко у своїх творах зберігає традиціоналізм, в таких віршах, як «Дід умер»,

«Баба Онися», «Український лев», «Гранітні обеліски», «Україні», «Юр» та інші, поет високо цінить славне минуле України у віршах «Світ який», «Я чую у ночі осінні». У вірші «Україні», як бачимо, Симоненко зовсім виразно виступає в обороні України, ворогів, що нищать Україну, він називає «забродами», лакузами, найбільшим лиходієм України В.Симоненко уважає Сталіна, у вірші «Баяда про зайшого чоловіка». Симоненко висміяв комуністичний месіанізм, він пережив той тяжкий комуністичний режим, і як Сталін помер, то Симоненко побачив нового комуністичного «месію» Нікиту Хрущова, поет бачить, що немає правди, а тільки брехня, і він грізно кидає слова: «Тремтіть, убивці, думайте, лакузи»...

Василь Симоненко просить сили у вірші «Український лев», він описує велич Львова:

**«Я побачив у Львові Шашкевича очі,
Кривоносові плечі, Франкове чоло.
Сивий Львове! Столице моєї мрії,
Епіцентре моїх радощів і надій,
Вибухає душа, я тебе розумію,
Але, Львове, хоч трішки мене розумій».**

**Я до тебе прийшов із захопленням сина
Від степів, де Славута легенду кус,
Щоби серце твоє одчайдушне, левине
Краплю сили вдихнуло у серце моє».**

Після смерті Василя Симоненка, 1963 року появилася в Дитвидаві його казка «Цар Плаксії та Лоскотон», у видавництві «Молодь» 1964 року вийшла третя книжка його поезій «Земне тяжіння». Того ж року в Дитвидаві появилася віршована казка «Подорож у країну Навпаки», 1965 року львівське видавництво «Каменярь» видало збірку оповідань «Вино з троянд». На еміграції було опубліковано книжку «Берег чекань». З початком 1966 року у видавництві «Молодь» вийшла збірка «Поезій», зібраних із усіх попередніх видань. 1981 року видавництво «Молодь» видало збірник творів В.Симоненка «Лебеді материнства», куди ввійшла основна частина поетової спадщини.

Василь Симоненко у своїх творах кличе до єднання, до соборності — нитка, любови до свого нескореного народу проходить через всю його творчість, у вірші «Задивлюсь у твої зіниці»

Симоненко продовжує український традиціоналізм, він мріє, щоб мати свою власну землю, державу і волю, він пише: «Україно, ти для мене диво...». Невмирущість українського народу він висловив у вірші «Де зараз ви, кати мого народу?»— і утверджує словами:

**НАРОД МІЙ Є, НАРОД МІЙ ЗАВЖДИ БУДЕ,
НІХТО НЕ ПЕРЕКРЕСЛИТЬ МІЙ НАРОД...**

Доба Василя Симоненка продовжується сьогодні, він був предтечею цієї найновішої доби. Глибока віра Василя Симоненка у визвольні сили українського народу була і є сильною в Україні і поза Україною, він запалив іскру віри в українську державу, яка сьогодні охоплює всі народи й нації — національно-політичне домагання переходить у боротьбу проти колоніальної політики Московщини. Дорогою Симоненка в Україні щораз більше йдуть стійкі визнавці українських національних визвольних ідей, щораз більше появляється поетів, письменників, культурних діячів, які виходять із соцреалістичної невольничої тюрми народів, прямують на широке поле вільної національної творчости, несуть гордо синьо-жовтий прапор в руках нескорених, а їх провадить святий ТРИЗУБ України до остаточної перемоги й здобуття вільної, ні від кого незалежної Української Держави.

ПАД

Я - УКРАЇНЕЦЬ

В селянській сім'ї в селі Біївці на Полтавщині народився 8 січня 1935 року Василь Андрійович Симоненко.

Після голодомору село ледь спиналося на ноги. Потім додалися труднощі війни, окупації. Душу вразливого підлітка крало «народне повоєнне горе». Пізніше в своїх поезіях він з гнівом звернеться до тих, хто в лихі часи оспівував безжурне і заможне життя колгоспників, коли в літературних творах і на кіноекрані стояли вгиналися від наїдків, а щасливі колгоспники сяли усмішками і святковим вбранням. Ні, не таким запам'ятався Василеві повоєнний 1947 рік.

*Забулися давно образи, суперечки,
Злиденні і напівголодні дні,
Та не забуду я, як пінилася гречка
І черногузи гуртувались на стерні.
І люди йшли байдуже, мов лелеки,
Із косами дідівськими на лан.
В полукіпках лишали чорні глеки
/, зуби стиснувши, «виконували план».
І вдови плакали, кричали діти «папи»[^]
А на сніданок — жолуді одні,
І в гарбах пнулися скелети-шкапи,
Худі, немов колгоспні трудодні.
Я не забув мужицькі очі хмурі,
Обличчя матерів, налякані, тривожні,
Коли писали ви, продажені шукури,
Про їх життя, щасливе і заможне.*

**Голодні діти називали «папою» хліб.*

душила, а потім таємно, крадькома, щоб людські очі не бачили правди, кидала трупи у величезні котловани, котрі й могилами назвати язик не повернеться.

Але трапилось страшне. Він помер у черкаській лікарні 13 грудня 1963 року у розквіті творчих сил у віці 28 літ. 27 лютого 1992 року газета «Літературна Україна» опублікувала розповідь-спогад про безпричинне і смертельно жорстоке побиття поета

невідомими (!) міліціонерами в м. Смілі влітку 1963 року, написану його колегами-журналістами, що визволили поета з лінійного відділення міліції. Офіційні джерела інформації мовчали майже 30 років! А з розповіді випливає, що це була не випадкова акція. Смерть Василя Симоненка була однією з перших жертв на шляху реанімації тоталітаризму в Україні після короткої «відлиги».

Все життя Василя Симоненка, його діяльність повністю відповідало закону старшого юнацтва СУМ, хоч він і не був сумівцем: «Пізнавай і люби Україну, борони її честь та будь гордим за приналежність до української нації».

Одного разу, на вечорі молодих авторів, його запросили розповісти автобіографію.

— Я — українець. Оце і вся моя автобіографія, — сказав Симоненко.

У своїх творах поет залишив для нас приклад активної і пристрасної любови до України, що не зупинилася ні перед будь-якими жертвами, якщо їх вимагало добро української нації.

Після школи талановитий юнак став студентом факультету журналістики Київського університету, а після закінчення працює в черкаських газетах.

Він виступає разом зі своїми товаришами на літературних вечорах, диспутах, саме за його участю були віднайдені масові поховання жертв сталінщини в Биківні, на Лук'янівському і Васильківському цвинтарях.

Разом з художницею Аллою Горською (пізніше підступно вбитою) відшукує таємні поховання жертв більшовицьких репресій. До глибини душі пройнявся тоді він ненавистю до системи, котра в ім'я панування і своєї грубої ненамисності влаштовувала голодомори, використовувала безкоштовну працю в'язнів ГУЛАГу, розстрілювала і

Душа горить. Палає лютий розум.

І ненависть регоче на вітрах.

Коли б усі одурені прозріли,

Коли б усі убиті ожили,

То небо, від прокльонів посіріле,

Напевно б, репнуло від сорому й хули.

Тримтіть, убивці! думайте, лакузи!

Життя ні наліза на ваш копил.

Ви чуєте? на цвинтарі ілюзій

Уже немає місця для могил!